

10.8.2022

Chydenius-mitalin saajan puhe

**”Haaste sillanrakennukseen – vapauden, demokratian ja yhteisöllisyyden
asialla”**

Lämmin kiitos Chydenius-mitalin myöntäjille. Olen erittäin otettu tästä huomionosoituksesta 16-vuotiselle työlleni Anders Chydenius –säätön asiamiehenä (ja demokratia-asiamiehenä tämän vuoden aikana). Kuten arvata saattaa, Chydenius-mitali edustaa arvoja, jotka ovat minulle tärkeitä. Libertas. Patria. Ecclesia. Nämä sanat ovat kirjattu mitalin kääntöpuolelle.

Anders Chydenius edisti arvojaan rohkeana uranuurtajana. Hänestä puhutaan jopa radikaalina. Minulle hän kuitenkin näyttäytyy sillanrakentajana. Rooli on polarisoituvan keskustelukulttuurin aikana erittäin vaativa: sillanrakentaja saattaa saada molempien ääripäiden kritiikin niskaansa. Jotenkin koen, että Chydeniuksen perintö kutsuu meitä kaikkia sillanrakentajiksi tässä polarisoitumisalittiissa ajassa. Hän haastaa näkemään joko-tai-todellisuuksien rinnalla myös sekä-että-todellisuuksia.

Libertas. Chydenius oli elinkeinovapauden kannattaja ja näki vapauden tuottavan sääntelyä parempia tuloksia. Samalla hän kannusti tunnistamaan heikompia syrjiviä rakenteita. Hän toimi palkollisten oikeuksien puolesta ja syrjässä olevien alueiden oikeuksien puolesta. Hänen talousajattelunsa rakensi siltaa vapauden ja vastuun välille. Siis sekä-että. Tässä ajassa Chydenius tavoittelisi varmaan yhteiskuntaa, jossa sekä avoin talous että pohjoismainen hyvinvointivaltio elävät

rinnakkain ja lomittain. Näiden kahden ominaisuuden tasapainon merkityksen maan taloudelliselle kilpailukyvyllä on tunnistanut myös World Economic Forum, joka on rankannut pohjoismaita kilpailukykykymittausten kärkeen.

Patria. Chydenius oli esivallan kannattaja mutta näki, että hallitsijatkin voivat olla välillä eksyksissä. Siksi hän kannatti sekä järjestystä että avointa yhteiskuntaa, jossa asiakirjajulkisuus ja sananvapaus ovat vastuullisen vallankäytön perusta. ”Kaikilla hyvä olla” liittyi hänen isänmaakäsitykseensä. Hänen isänmaa-ajattelunsa rakensi siltaa vahvan valtion ja vahvan demokratian välille. Siis sekä-että. Näiden kahden tasapainon merkityksestä yhteiskuntien vakaudelle on tehty vakuuttavaa tutkimusta, josta hyvänä esimerkkinä on Daron Acemoglun ja James Robinsonin ”Kapea käytävä”. Tässä ajassa Chydenius tavoittelisi varmaan oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian edistämistä kansainvälisesti.

Ecclesia. Chydenius oli pappina hengellisen todellisuuden tutkiskelija. Hänen kristillinen elämänkatsomuksensa antoi vahvan arvopohjan maailman katsomiselle ja ihmiskuvan tarkastelulle. Vahvaa arvopohjaa tarvitaan aina – mutta ennen kaikkea isojen muutosten keskellä – eli myös nyt. Tässäkin ajassa Chydenius saarnaisi arvopohjaa, jossa ihminen on sekä yksilö että yhteisö. Siis sekä-että. Hän puolustaisi varmaan arvopohjaa, jossa jokaisen yksilön elämä koetaan merkityksellisenä ja jossa ihmiskunta nähdään yhteisönä, joka yhteistyöllä ratkoo oikeudenmukaisuuden, rauhan ja luomakunnan eheyden haasteita. Olli-Pekka Heinonen on kirjoittanut tästä arvopohjaisesta matkasta yhteisöllisen viisauden etsimisenä.

**

Ymmärrän hyvin, että mitali on päätetty myöntää minulle toimittuani 16 vuotta Anders Chydenius –säätiön asiamiehenä. Koenkin, että mitali on huomionosoitus säätiön yli 20-vuotiselle työlle, josta olen saanut tehdä historiikin viime vuonna julkaistuun kirjaan. Olen saanut tehdä hyvää yhteistyötä kolmen puheenjohtajan – Gustav Björkstrandin, Erkki Liikasen ja Björn Vikströmin – kanssa.

Pienen säätiömme toiminta on perustunut myös siltojen rakentamiseen: erilaisten yhteistyökumppanuuksien varassa olemme saaneet aikaan paljon. Chydeniuksen elämäntyö – avoimen talouden ja avoimen yhteiskunnan puolesta – koetaan hyvin laajasti yhteisenä perintönä, joten kumppanuuksia on syntynyt monipuolisesti niin paikallisella, kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Erityisen iloinen olen ollut tasavallan presidenttiemme (Koivisto, Halonen, Niinistö) tuesta säätiön toiminnalle ja juhluvuoden yhteistyöstämme Unescon kanssa.

Iso kiitos kuuluu Kokkolan kaupungin päättäjille, jotka ovat pitäneet Chydeniuksen elämäntyön vaalimista tärkeänä osana Kokkolan imagoa - ja osana rannikkokaupunkimme taloudellisen ja sivistyksellisen historian tunnetuksi tekemistä. Yhtä upeaa on, että Kokkolassa on Chydeniuksen nimeä kantava yliopistoyhteisö. Kaikki Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kehittämisessä mukana olleet ansaitsevat meidän kaikkien kiitoksen. Heistä on syytä mainita kaupunginjohtaja Antti Isotalus, valtiopäiväneuvos Kari Urpilainen ja yliopistokeskuksen entinen johtaja Mikko Viitasalo. Yhteisöistä kannatusyhdistys ansaitsee tietysti lämpimän erityiskiitoksen.

On syytä lopuksi antaa tunnustus myös kokkolalaiselle kuvataiteilija Bo Aurénille, joka on suunnitellut tämän tyylikkään mitalin. Taidekaupunki Kokkola on myös kuvataiteen aarreaitta. Tätä arvokasta veistosta on ollut kunnia jakaa niin Linux-

käyttöjärjestelmän kehittäjälle, Etyjin mediavaltuutetulle kuin Unescon
pääjohtajalle – ja monille muille ansioituneille vaikuttajille.

Vielä kerran kiitos huomionosoituksesta minulle ja sitä kautta koko Anders
Chydenius –säätiön yli 20-vuotiselle työlle.

10.8.2022

Juha Mustonen